

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje kraje Vysočina v roce 2008

ÚVOD

Zpracovaný materiál navazuje na pravidelně čtvrtletně vydávaný Statistický bulletin kraje Vysočina, který uživatelům přináší základní informace o demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji v kraji Vysočina a jeho okresech, včetně mezikrajského a meziokresního srovnání.

Jaký tedy byl rok 2008 v kraji Vysočina z pohledu základních statistických ukazatelů naleznete v následujících kapitolách.

OBYVATELSTVO

Kraj Vysočina měl podle statistické bilance k 31. prosinci 2008 celkem 515 411 obyvatel, tedy o 5 297 (o 1,0 %) více než v roce 2004. Na tomto vývoji se již třetím rokem v řadě kladně podílel přirozený přírůstek, kdy počet živě narozených v letech 2006 až 2008 byl vyšší než počet zemřelých a přirozenou měnou tak v kraji přibylo celkem 1 332 obyvatel. V posledních čtyřech letech bylo rovněž zaznamenáno kladné migrační saldo, díky kterému se zvýšil počet obyvatel Vysočiny o 3 965 osob.

Meziroční pokles počtu obyvatel byl z okresů Vysočiny zaznamenán pouze na Třebíčsku (-125 osob), u všech ostatních okresů se počet obyvatel proti minulému roku zvýšil, nejvíce na Jihlavsku o 774 osob.

Z celkového počtu 5 402 přistěhovalých na Vysočinu v roce 2008 představovali cizinci 40,3 %, v absolutním vyjádření to bylo 2 175 osob. Mezi přistěhovalými z ciziny převažovali muži (62,5 %). Naopak u vystěhovalých představují cizinci pouze 2,7 % z celkového počtu osob vystěhovalých z kraje. Ve srovnání s ostatními kraji byl počet cizinců, kteří se přistěhovali na území Vysočiny, po kraji Zlínském a Olomouckém třetí nejnižší, naopak nejvíce cizinců zamířilo do Prahy a Středočeského kraje.

Tab. 1 Pohyb obyvatelstva v kraji Vysočina v letech 2004 až 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Stav obyvatel k 31. 12.	510 114	510 767	511 645	513 677	515 411
Živě narození	4 759	5 070	5 113	5 373	5 649
Zemřelí	5 007	5 339	4 773	4 880	4 881
Přirozený přírůstek	-248	-269	340	493	768
Přistěhovalí	4 268	4 681	4 893	6 402	5 402
Vystěhovalí	4 404	3 759	4 355	4 863	4 436
Přírůstek stěhováním	-136	922	538	1 539	966
Celkový přírůstek	-384	653	878	2 032	1 734

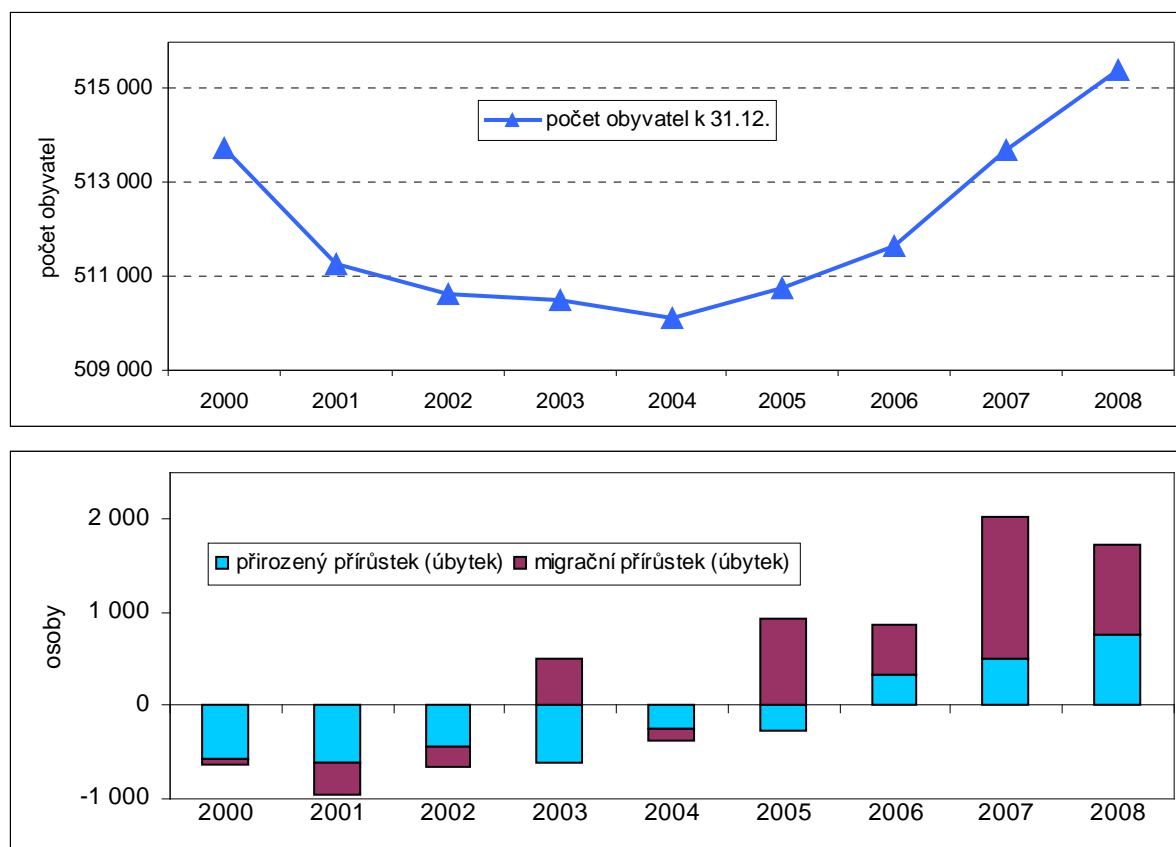
Stejně jako v celé České republice zvyšuje se na Vysočině počet obyvatel ve věku nad 65 let a naopak klesá počet dětí do 14 let. Proti roku 2004 vzrostl počet osob ve věku 65 a více let o 7,7 % (o 5 618 osob) a dětí do 14 let bylo méně o 7,1 % (o 5 705 osob).

V kraji se v roce 2008 živě narodilo 5 649 dětí, což bylo o 276 (o 5,1 %) dětí více než v roce minulém a o 890 dětí (o 18,7 %) více v porovnání s rokem 2004. Za posledních pět let vzrostl počet narozených dětí mimo manželství o 72 %. Jejich podíl dosáhl v roce 2008 hodnoty 29 % z celkového počtu živě narozených dětí, což představuje nárůst o 9 procentních bodů. I přes tento vysoký nárůst patří Vysočina společně s krajem Zlínským ke dvěma regionům, kde podíl dětí narozených mimo manželství nepřesáhl 30 %, na druhém konci naopak stojí kraje Karlovarský a Ústecký, kde se v roce 2008 mimo manželství narodilo více jak 50 % dětí, republikový průměr je 36,3 %.

V průběhu roku 2008 zemřelo v kraji 4 881 osob, což je v podstatě na úrovni roku předchozího. Na celkovém počtu zemřelých se větší měrou podíleli muži. Nejčastější příčinou úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy, které se v roce 2008 podílely téměř na polovině úmrtí. Druhou nejčastější příčinou

úmrtí jsou zhoubné nádory, představující více jak čtvrtinu z celkového počtu zemřelých. Dále následují nemoci dýchací soustavy (7 %) a vnější příčiny úmrtí (6 %).

Graf 1 Počet obyvatel, přirozený a migrační přírůstek (úbytek) v kraji Vysočina v letech 2000 až 2008

Vývoj počtu sňatků byl na Vysočině v letech 2004 až 2008 kolísavý. Nejméně sňatků bylo uzavřeno v roce 2008 (2 332 sňatků) a nejvíce pak v roce 2007 (2 580 sňatků). Na Vysočině se v roce 2008 rozvedlo 1 343 manželství, což je o 137 rozvodů více než v roce 2004.

Celkový počet 1 746 potratů byl třetí nejnižší v období let 2004 až 2008. Počet potratů na 100 narozených se snížil z 35,4 v roce 2004 na 30,8 potratů v roce 2008. Více než polovinou se na potratech podílí umělá přerušování těhotenství.

ZAMĚSTNANOST A MZDY

V roce 2008 pracovalo v ekonomických subjektech se sídlem na území kraje Vysočina, bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců, průměrně 136 728 fyzických osob, což bylo o 0,7 % méně oproti roku 2007.

Průměrná hrubá měsíční mzda dosáhla na Vysočině v roce 2008 výše 20 616 Kč v přepočtu na fyzické osoby, což představovalo zhruba 87,6 % průměrné hrubé měsíční mzdy v ČR (23 542 Kč) Meziroční nárůst o 8,7 % byl po Praze druhý nejvyšší v mezikrajském srovnání.

VÝBĚROVÉ ŠTŘENÍ PRACOVNÍCH SIL

Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil bylo v kraji Vysočina v roce 2008 zaměstnáno v hlavním zaměstnání 246,4 tisíc osob, tj. téměř 5 % z celkového počtu zaměstnaných v ČR. Nejvíce osob pracovalo na Vysočině v průmyslu, a to 33,8% , dále následuje odvětví obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží (12 %). V odvětví zemědělství, lesnictví, rybolov a související činnosti pracovalo 9,7 % osob, což je nejvyšší podíl v rámci všech krajů v ČR a ve stavebnictví bylo

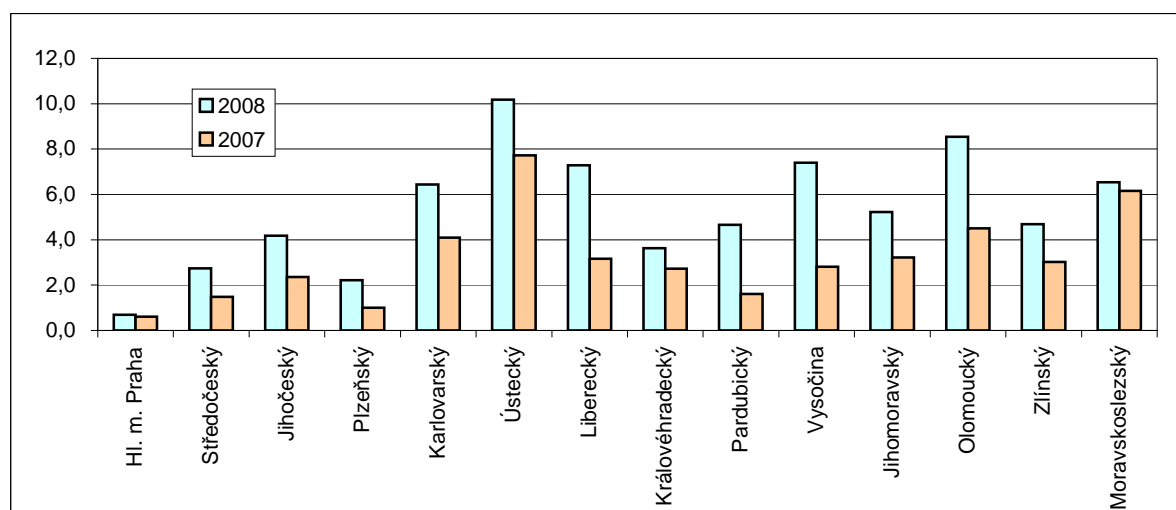
zaměstnáno 9,2 % osob. Míra ekonomické aktivity, tj. podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu osob starších 15 let v roce 2008 dosáhla výše 57,8% a meziročně se snížila o 1,4 procentního bodu. Na zkrácenou pracovní dobu pracovalo v roce 2008 v kraji 15,8 tisíc osob, z toho 12,3 tisíc žen. Na základě výběrového šetření pracovních sil se vypočítává i tzv. obecná míra nezaměstnanosti. Její hodnota 3,3 % dosažena v roce 2008 je o 0,3 procentního bodu nižší než v roce 2007. Tento ukazatel u mužů činil 2,2 % a u žen 4,8 0%.

NEZAMĚSTNANOST

Počet neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce dosáhl v kraji Vysočina k 31. 12. 2008 celkového počtu 17 874 osob, z toho 9 278 (51,9 %) žen. V meziročním porovnání to představuje zvýšení o 10,3 %, v absolutním vyjádření o 1 672 osob. Míra registrované nezaměstnanosti zjištěná podle údajů úřadů práce dosáhla v roce 2008 výše 6,27 %, v roce 2007 pak 5,63 %. Nejvyšší hodnoty v rámci Vysočiny jsou trvale zaznamenány v okrese Třebíč a naopak na Pelhřimovsku je dlouhodobě vykazována nízká míra nezaměstnanosti. V posledních deseti letech byla pouze v roce 2008 míra nezaměstnanosti v kraji vyšší než celorepublikový průměr a byla osmá nejnižší mezi 14 kraji České republiky.

Z řad neumístěných uchazečů o práci se v meziročním srovnání zvýšil pouze počet absolventů škol o 15,1 % a naopak snížil o 4,3 % počet osob se zdravotním postižením. Příspěvek v nezaměstnanosti ke konci roku 2008 pobíralo 8 407 osob, tedy o 40,2 % více oproti roku 2007.

Graf 2 Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo

Počet volných pracovních míst ke konci roku 2008 činil na Vysočině 2 414, což představuje meziroční snížení o 58,1 %. Na jedno volné pracovní místo tak připadlo v průměru 7,4 uchazečů, když v roce 2007 to bylo pouze 2,8 uchazečů. Po kraji Ústeckém a Olomouckém to byla v roce 2008 třetí nejvyšší počet uchazečů na jedno volné pracovní místo .

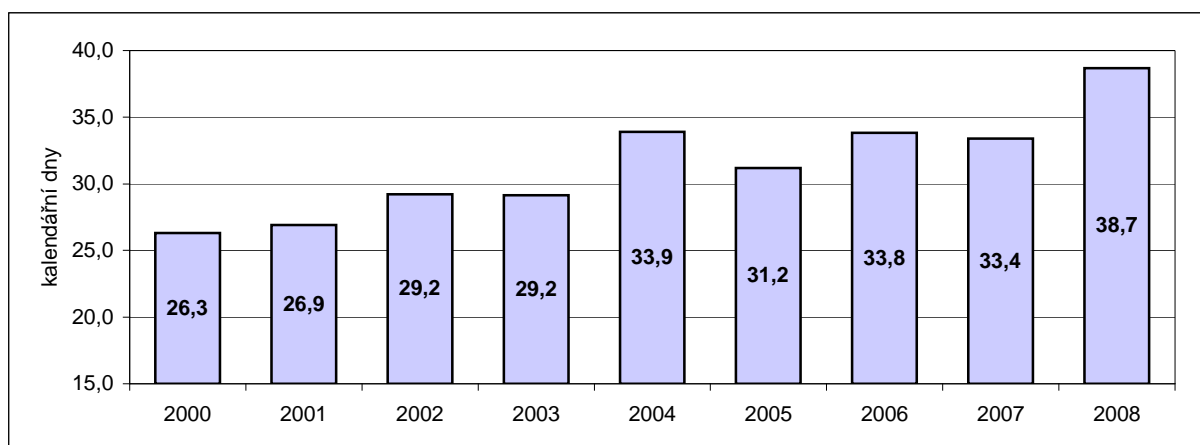
PRACOVNÍ NESCHOPNOST PRO NEMOC A ÚRAZ

Průměrný počet nemocensky pojištěných v kraji Vysočina v roce 2008 byl 193 708 osob. Nově bylo v roce 2008 nahlášeno 99 933 případů pracovní neschopnosti, z nichž v 90 % případů šlo o pracovní neschopnost z důvodu nemoci, zaznamenáno dále bylo 4 213 pracovních úrazů a téměř 6 tisíc úrazů ostatních. Meziročně se počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti snížil o 21 %, největší měrou se na snížení podílely případy pracovní neschopnosti pro nemoc.

V přímé souvislosti s vývojem tohoto ukazatele také koresponduje vývoj počtu nově hlášených případů pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných, který poklesl z 64,1 případů v roce 2007 na 51,6 případů v roce 2008.

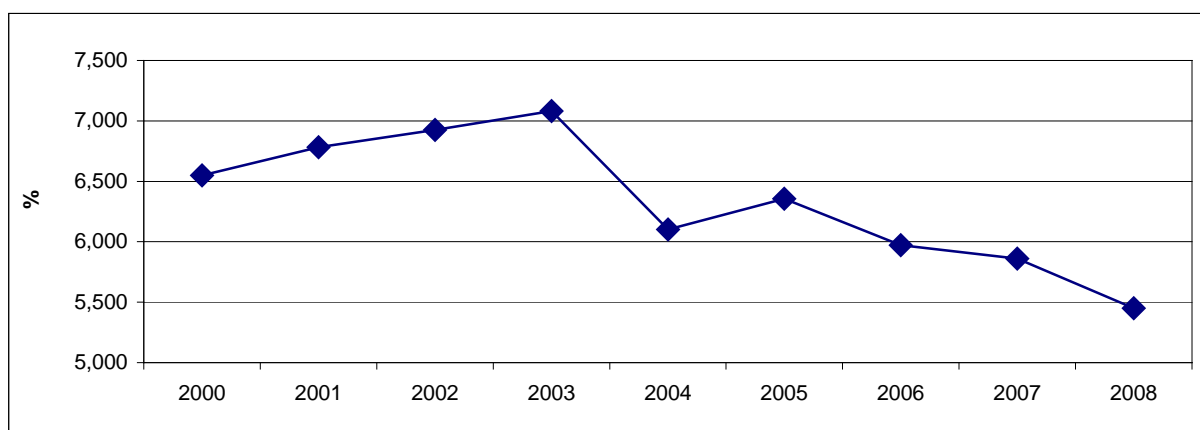
Na Vysočině v roce 2008 chybělo na pracovišti z důvodu pracovní neschopnosti v průměru 10 560 osob. Jeden nově hlášený případ pracovní neschopnosti trval v průměru 38,7 dnů, což je proti roku 2007 nárůst o 5 dnů.

Graf 3 Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti (kalendářní dny)

Průměrné procento pracovní neschopnosti v kraji Vysočina dosáhlo hodnoty 5,451 % a meziročně se tak snížilo o 0,410 procentních bodů.

Graf 4 – průměrné procento pracovní neschopnosti

Z porovnání předchozích dvou ukazatelů je zřejmé, že zatímco se hodnota průměrného procenta pracovní neschopnosti meziročně snižuje, zvyšuje se průměrná doba trvání jednoho případu pracovní neschopnosti.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Na konci roku 2008 bylo v Registru ekonomických subjektů (RES) evidováno v kraji Vysočina celkem 101 703 subjektů s přiděleným identifikačním číslem (IČO), což jsou zhruba 4 % celostátního počtu. Jedná se o všechny subjekty s přiděleným IČO, bez rozlišení jejich ekonomické aktivity. V meziročním porovnání došlo k nárůstu o 2 746 subjektů, tj. o 2,8 %. Nejvíce subjektů má v rámci kraje evidováno své sídlo v okrese Žďár nad Sázavou (23,4 tisíc) a naopak nejméně v okrese Pelhřimov (15,4 tisíc).

Podle právní formy převažují fyzické osoby. Od roku 2004 se jejich počet zvýšil o 3 157, tj. o 4 %. Z fyzických osob převažují živnostníci, tzn. osoby podnikající na základě živnostenského zákona.

Tab. 2 Ekonomické subjekty v kraji Vysočina podle vybraných právních forem (stav k 31. 12.)

	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008/2004
Registrowané subjekty celkem	95 816	95 715	97 157	98 957	101 703	106,1
v tom:						
právnické osoby	16 255	16 790	17 319	18 011	18 985	116,8
z toho:						
obchodní společnosti	6 073	6 308	6 577	6 828	7 127	117,4
z toho akciové společnosti	424	431	441	449	452	106,6
družstva	552	555	553	557	558	101,1
fyzické osoby	79 561	78 925	79 838	80 946	82 718	104,0
v tom:						
žinostníci	66 500	66 109	67 073	68 479	70 136	105,5
samostatně hosp. rolníci a zemědělští podnikatelé	7 796	7 558	7 458	7 403	7 369	94,5
ost. fyz. osoby (svobodná povolání)	5 265	5 258	5 307	5 064	5 213	99,0

Z hlediska třídění odvětvové klasifikace se nejvíce podnikatelských subjektů zabývalo obchodem, tj. obchod, oprava motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a pro domácnost (23,0 %). Druhé místo zaujímá průmysl (15,1 %), především zpracovatelský.

Více než polovina subjektů zapsaných v roce 2008 v RES nemá uveden počet svých zaměstnanců a více než jedna třetina subjektů nezaměstnává žádného pracovníka. Do kategorie 1 – 5 zaměstnanců se zařadilo 7,4 % subjektů a počet 6 – 19 pracovníků uvedlo 2,4 % subjektů. Podíl ostatních velikostních skupin nepřesahoval jedno procento. V kategorii subjektů s více než 1 000 zaměstnanců mělo v kraji Vysočina sídlo 14 firem.

STAVEBNÍ POVOLENÍ

V průběhu roku 2008 bylo stavebními úřady v kraji Vysočina vydáno celkem 7 221 stavebních ohlášení a povolení, což bylo o 16,7 % více než v předchozím roce a představovalo to 5,9 % všech ohlášení a povolení vydaných v roce 2008 v celé České republice. Nejvíce povolení bylo vydáno na stavbu bytových staveb (28,5 %), na nebytové stavby připadalo 22,1 %, na stavby na ochranu životního prostředí 17,2 % a na ostatní stavby 32,2 %.

V rámci kraje připadalo nejvíce vydaných stavebních ohlášení a povolení na okres Jihlava (24,8 %), podíl okresů Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou činil shodně 20,5 %, nejméně připadalo na Pelhřimovsko (16,7 %). Nejvíce se počet vydaných ohlášení a povolení zvýšil v okrese Jihlava (více než o třetinu), k nejmenšímu nárůstu došlo v třebíčském okrese (o 2,8 %). S výjimkou okresu Pelhřimov, kde převládala ohlášení a povolení na ostatní stavby, tvořily většinu podaná ohlášení a povolení na budovy. Podíl ohlášení a povolení na stavby na ochranu životního byl výrazně nejvyšší na Jihlavsku (36,7 %), naopak zdaleka nejméně jich bylo v pelhřimovském okrese (7,5 %).

Orientační hodnota staveb, na něž bylo v roce 2008 na Vysočině vydáno stavební ohlášení nebo povolení, činila 15 142 milionů Kč (o 3,5 % více než v roce předchozím). To představuje 3,9 % celkové hodnoty za celou Českou republiku. Nejvíce se na hodnotě vydaných ohlášení a povolení na Vysočině v roce 2008 podílely nebytové budovy (37,4 %), za nimiž následovaly bytové budovy (30,5 %) a ostatní stavby (19,9 %), na stavby na ochranu životního prostředí připadalo 12,2 % hodnoty. Orientační hodnota staveb se ve srovnání s rokem 2007 ve dvou okresech kraje zvýšila (na Havlíčkovobrodsku o 69,3 %), ve zbývajících třech došlo k poklesu (v třebíčském okrese o 17,5 %). Na orientační hodnotě se v jednotlivých okresech zpravidla nejvíce podílely nebytové budovy, výjimkou byl žďárský okres, kde byl nejvyšší podíl bytových budov (33,4 %). Podíl staveb na ochranu životního prostředí se pohyboval mezi 9,3 % (okres Jihlava) a 19,8 % (okres Třebíč).

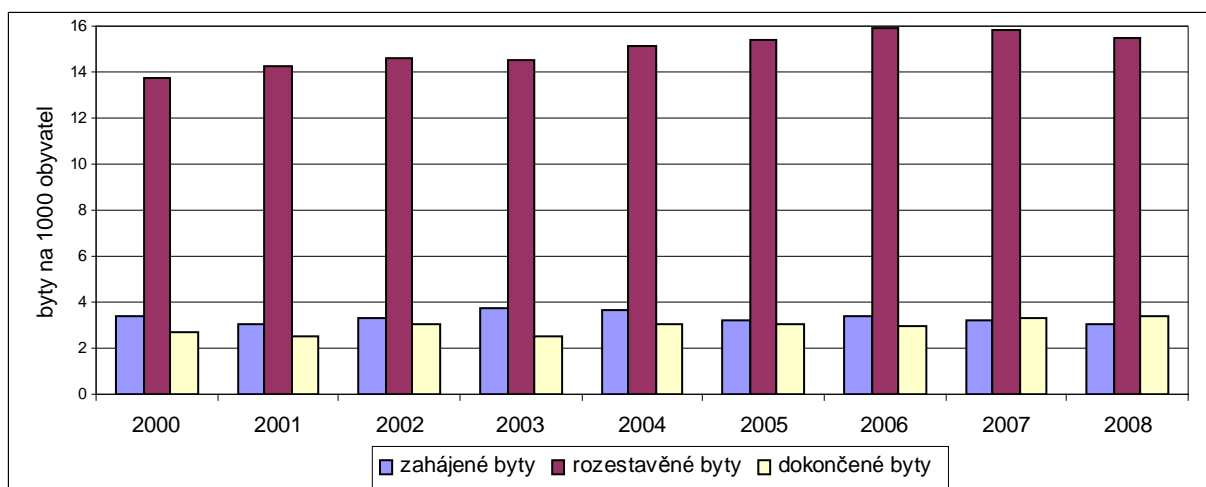
Průměrná hodnota na jedno stavební ohlášení a povolení činila v roce 2008 na Vysočině 2 096,9 tis. Kč, což představovalo 65,6 % úrovně České republiky. Nižší byla tato hodnota pouze v Libereckém kraji. Mezi okresy Vysočiny v tomto ukazateli vynikal jihlavský okres (20,6 % nad úroveň kraje), naopak nejmenší hodnoty dosazoval na Žďársku (15,1 % pod krajskou hodnotou).

BYTOVÁ VÝSTAVBA

Počet 1 591 zahájených bytů na Vysočině v roce 2008 představoval proti předchozímu roku pokles o 4,8 %. Na celkovém počtu zahájených bytů v celé České republice se náš kraj v roce 2008 podílel 3,7 %. V rámci kraje byla stavba největšího počtu bytů zahájena na Jihlavsku (31,4 % celkového počtu), nejméně na Pelhřimovsku (10,4 %).

Dokončeno bylo v roce 2008 v kraji Vysočina 1 729 bytů, což představuje 4,5 % všech dokončených bytů v České republice, a oproti předchozímu roku přírůstek o 2,9 %. Nejvýznamnější podíl dokončených bytů připadal na okres Jihlava (43,5 %), naopak na pelhřimovský okres připadala sotva desetina dokončených bytů (10,4 %). V rámci dokončených bytů v jednotlivých okresech kraje jednoznačně převažovaly byty v rodinných domech, jedinou výjimkou byl okres Jihlava, v němž bylo dokončeno nejvíce bytů v bytových domech (45,3 %).

Graf 4 Vývoj bytové výstavby v kraji Vysočina

Rozestavěno bylo ke konci roku 2008 na Vysočině 7 965 bytů, ve srovnání se stejným datem roku 2007 to bylo o 1,7 % méně. Na celkovém počtu rozestavěných bytů v České republice se tak Vysočina k 31.12.2008 podílela 4,5 %. Nejvíce se na celkovém počtu rozestavěných bytů v kraji podílel okres Jihlava (25,1 %), v němž se však ve srovnání s koncem roku 2007 počet rozestavěných bytů snížil o 11,2 %. K poklesu bytové rozestavěnosti došlo ještě na Pelhřimovsku a Třebíčsku, nejvíce se jejich počet zvýšil v okrese Havlíčkův Brod (o 6,8 %).

ZEMĚDĚLSTVÍ

V roce 2008 bylo v kraji Vysočina prodáno (podniky nad 10 ha zemědělské půdy se sídlem v kraji) 456 403 tun obilovin celkem, tj. o 23 606 tun více než v předchozím roce. Nárůst představuje 5,5 %. Na celkovém prodeji obilovin v České republice se kraj podílí 8,7 %, což je 4. nejvyšší podíl. Nejprodávanější komoditou je pšenice, které se prodalo 235 325 tun (51,6 %) a ječmen, jehož se prodalo 151 580 tun (33,2 %).

Charakteristickou plodinou pro Vysočinu jsou brambory. Konzumních brambor bylo prodáno v roce 2008 celkem 133 243 tun, což je 38,6 % z prodeje v celé České republice. Proti předchozímu roku se prodej zvýšil o 19 255 tun, tj. o 16,9 %.

Podle výsledků sklizně bylo v roce 2008 sklizeno v kraji Vysočina 729 618 tun obilovin celkem, tj. o 12,2 % více než v předcházejícím roce. Vzhledem k tomu, že se výměra obilovin jen nepatrně zmenšila, zvýšil se hektarový výnos ze 4,29 t/ha na 4,82 t/ha. Nejvíce se na sklizni obilovin podílí, podobně jako u prodeje, pšenice 50,2 % a ječmen 33,7 %. Z jednotlivých druhů obilovin byl největší hektarový výnos zaznamenán u pšenice ozimé, kde dosáhl úrovně 5,46 t/ha (meziročně se zvýšil o 0,59 t/ha).

Brambory ostatní byly pěstovány na výměře 7 188 ha s průměrným výnosem 29,18 t/ha. Celkově bylo sklizeno 209 734 tun brambor, což však bylo o 7,7 % méně než v roce 2007. Kraj Vysočina je největším producentem brambor, a na celkové sklizni v České republice se podílí téměř jednou třetinou.

Další významnou plodinou pro Vysočinu je řepka, jejíž osevní plochy se v posledních letech neustále zvyšují. V roce 2008 jí bylo sklizeno 104 083 tun a z celkové sklizně v České republice to představuje 9,9%, což je třetí největší podíl hned za Středočeským (22,0 %) a Jihočeským krajem (11,1 %).

Největší meziroční nárůst byl zaznamenán u sklizně triticales (33,4 %), žita (17,8 %) a pšenice ozimé (15,6 %) a naopak nejvýraznější pokles se objevil u luskovin, kde sklizeň dosáhla pouze 67,4 % úrovně předchozího roku.

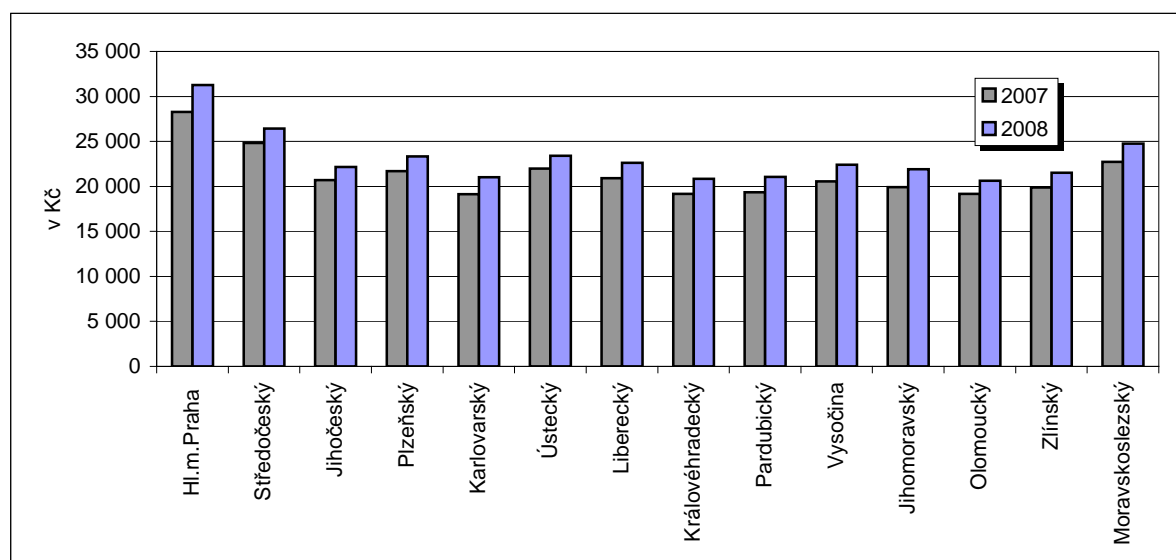
Na základě soupisu hospodářských zvířat k 1. dubnu 2008 byl v porovnání s rokem 2007 na Vysočině zaznamenán pokles u stavů skotu i prasat a naopak výrazný nárůst počtu ovcí a koňů. Stavy skotu poklesly o 0,8 %, což v absolutním vyjádření představovalo snížení o více jak 1 800 kusů. K daleko výraznějšímu úbytku došlo na Vysočině u stavů prasat, které proti roku 2007 poklesly o 47 tisíc kusů, jedná se o pokles o 11,3 %.

Za rok 2008 bylo v kraji Vysočina vyrobeno 52 203 tun masa (měřeno jateční hmotností zvířat). Produkce masa se meziročně zvýšila o 1 561 tun, tj. o 3,1 %, což je nejvyšší nárůst mezi všemi kraji. Objem produkce masa v kraji představuje 13,1 % z celorepublikového úhrnu. Z celkové produkce masa připadá 79,7 % na vepřové (meziroční nárůst o 1,6 %) a 20,3 % na hovězí a telecí (meziroční nárůst o 9,3 %).

PRŮMYSL

V roce 2008 mělo v kraji Vysočina sídlo 151 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, což představuje 5,9 % z republikového úhrnu. Převažující zastoupení měl v kraji zpracovatelský průmysl (148 podniků, tj. 98 %), z něj pak převažuje výroba potravinářských výrobků a nápojů a tabákových výrobků (26 podniků), výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků (23 podniků) a výroba a opravy strojů a zařízení (19 podniků).

Graf 5 Průměrná měsíční mzda v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci v Kč

V průměru zaměstnávaly v roce 2008 uvedené průmyslové podniky 54 578 přepočtených pracovníků, tj. 6 % z republikového úhrnu. Na rozdíl od vývoje v České republice, kde zaměstnanost v průmyslu vzrostla o 0,7 %, v kraji Vysočina byl zaznamenán pokles o 0,5 %. Na celkovém absolutním snížení počtu pracovníků se největší měrou podílela výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků (pokles o 540 pracovníků) V relativním vyjádření byl nejvýraznější pokles vykázan ve výrobě usní a

výrobních z usní (o 22,9 %). Naopak nejvýraznější meziroční nárůst zaměstnanosti byl zaznamenán ve výrobě potravinářských výrobků a nápojů a tabákových výrobků o 536 zaměstnanců tj. o 10,3%.

Ačkoliv dynamika růstu průměrné měsíční mzdy v kraji byla o 0,4 procentního bodu vyšší než v České republice, dosáhla svojí výší 22 394 Kč jen na úroveň 94,4 % průměru České republiky. Nejvyšší průměrná mzda byla vykázána v Praze (31 252 Kč). V rámci kraje Vysočina byla nejvyšší mzda zaznamenána ve výrobě dopravních prostředků a zařízení (26 945 Kč), nejnižší pak v odvětví výroby textilií, textilních a oděvních výrobků (14 767 Kč).

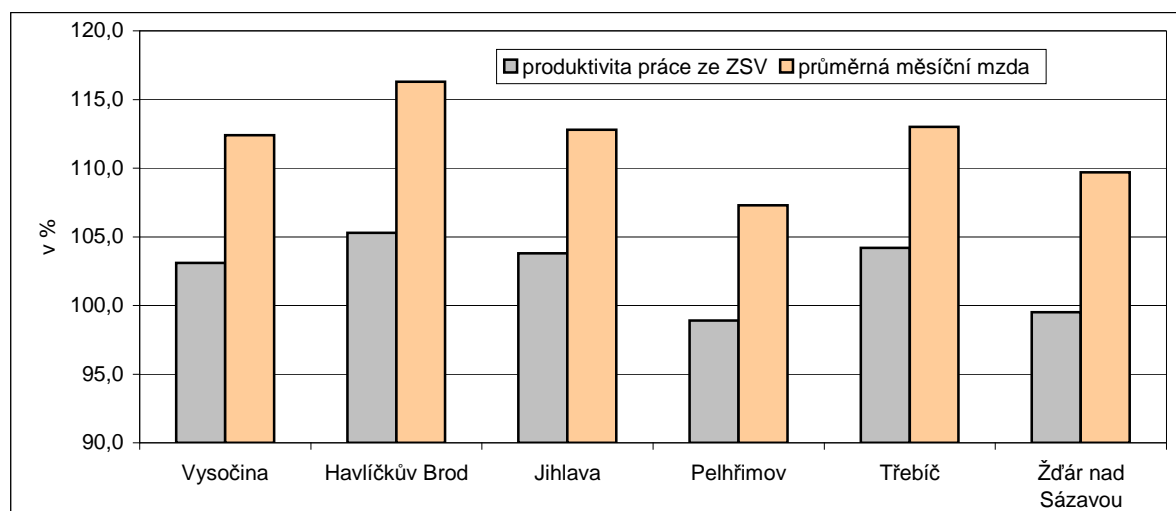
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v běžných cenách se ve srovnání s předchozím rokem snížily o 6,3 % na 117 600,7 mil. Kč, což představuje v rámci celé České republiky pátý nejnižší podíl (4,2 %). Meziroční tempo růstu v kraji dosáhlo pouze 93,7 %, což je o 6,4 procentního bodu pod republikovým průměrem. V rámci kraje se na celkových tržbách nejvyšší mírou podílí zpracovatelský průmysl (99,7 %), z toho nejvíce připadá na výrobu dopravních prostředků a zařízení (26,7 %), další nejvyšší podíl má výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení (16,3 %).

Nejdynamičtější růst vykázála v tomto směru výroba potravinářských výrobků a nápojů a tabákových výrobků, kde se objem tržeb meziročně zvýšil o 13,3 %, naopak největší stagnace byla zaznamenána u tržeb ve výrobě vlákniny, papíru a výrobků z papíru, vydavatelství a tisku (pokles o 28,2 %).

STAVEBNICTVÍ

Objem základní stavební výroby dosáhl v roce 2008 ve 112 stavebních podnicích s dvaceti a více zaměstnanci se sídlem v kraji Vysočina 9 644 milionů Kč. Ve srovnání s rokem 2007 to představuje pokles o 0,1 %. Na celkovém objemu základní stavební výroby v celé České republice se tak Vysočina v roce 2008 podílela 3,5 %. V rámci kraje největší podíl na základní stavební výrobě připadal na okresy Třebíč (29,2 %) a Jihlava (28,4 %). Ve srovnání s předchozím rokem tento ukazatel nejvíce vzrostl v okrese Havlíčkův Brod (6,1 %), k mírnému zvýšení došlo na Třebíčsku, ve zbývajících okresech kraje se objem základní stavební výroby snížil.

Graf 6 Index produktivity práce a index průměrné měsíční mzdy ve stavebních podnicích

Stavební práce podle dodavatelských smluv vzrostly na Vysočině v roce 2008 oproti předchozímu roku o 3,5 % a dosáhly hodnoty 13 822 milionů Kč (3,8 % objemu stavebních prací v celé České republice). Rozhodující podíl na těchto pracích měla nová výstavba a rekonstrukce (86,1 %), na opravy a údržbu připadlo 11,6 %. Na celkovém objemu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv se v kraji nejvíce podílel jihlavský okres (42,1 %), téměř čtvrtina připadala na okres Třebíč (24,5 %). K největšímu nárůstu základních stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv došlo v okrese Havlíčkův Brod (o 25,6 %), pokles byl zaznamenán pouze na Žďársku (o 3,3 %).

Produktivita práce ze ZSV se na Vysočině oproti roku 2007 zvýšila o 3,1 % na 1 373 045 Kč v běžných cenách (78,3 % úrovně České republiky). Tempo růstu bylo ve srovnání s celou Českou republikou o 3,9 procentního bodu nižší. Z jednotlivých okresů kraje se produktivita práce ze ZSV nejvýrazněji zvýšila na Havlíčkovobrodsku (o 5,3 %), k mírnému poklesu došlo v okresech Pelhřimov a Žďár nad Sázavou.

Průměrná měsíční mzda zaměstnance ve stavebních podnicích v roce 2008 činila 20 982 Kč a oproti roku 2007 se zvýšila o 12,4 %. Za úrovní České republiky zaostávala o 3 466 Kč (o 21,7 %), i když její meziroční nárůst byl nepatrně vyšší (o 0,8 bodu). Z jednotlivých okresů byla nejvyšší průměrná mzda na Havlíčkovobrodsku (22 841 Kč), kde také rostla nejrychleji (o 16,3 %). Nejnižší byla v pelhřimovském okrese (18 144 Kč) a v tomto okrese také můžeme pozorovat její nejpomalejší nárůst (o 7,3 %).

CESTOVNÍ RUCH

V hromadných ubytovacích zařízeních (hotely, penziony, ostatní hromadná ubytovací zařízení) kraje Vysočina se v roce 2008 ubytovalo 395 820 hostů, což je o 22 881 osob méně než v předchozím roce (tj. o 5,5 %). Z celkového počtu hostů ubytovaných v České republice jsou to pouze tři procenta a v pomyslném žebříčku je Vysočina na dvanáctém místě. Za Vysočinou je jen Ústecký a Pardubický kraj. Z celkového počtu ubytovaných bylo 54 532 nerezidentů (do roku 2006 se užíval termín cizinci), tj. 13,8%. Jedná se o nejnižší podíl nerezidentů v rámci republiky (ČR 51,8 %). Nejvyšší podíl byl zaznamenán v Hlavním městě Praze, kde dosáhl 88,3 %.

Rozhodující podíl nerezidentů v kraji Vysočina připadá na občany z Německa (29,6 %), Slovenska (16,7 %) , Rakouska (6,2 %) a Nizozemska (5,3 %). Struktura nerezidentů tříděných podle jednotlivých zemí se odlišuje od průměru za celou Českou republiku, kde nejvyšší podíl zaujímají návštěvníci z Německa (22,2 %), Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (7,3 %), Ruska (6,3 %) a Polska (5,7 %).

Poměrně krátká je doba pobytu. V kraji Vysočina se hosté v průměru zdrželi 3,5 dne, což je o 0,6 dne méně než v České republice. Nejdelší pobyty jsou zaznamenány u hostů z Jihoafrické republiky (6,4 dne), Lotyšska (5,6 dne) a Belgie (5 dnů). V mezikrajském srovnání jsou nejdéle ubytováni návštěvníci Karlovarského kraje, kde průměrný pobyt trvá 7,5 dne.